www.xtrapapers.com

Rewarding Learning

Uimhir Lárionaid

Uimhir Iarrthóra

General Certificate of Secondary Education
2018

Sláinte agus Cúram Sóisialta: Teastas Singil

Aonad SA2:
Forbairt Phearsanta

[GHS21]

GHS21

DÉ CÉADAOIN 13 MEITHEAMH, IARNÓIN

AM

1 uair 30 nóiméad.

TREOIR D'IARRTHÓIRÍ

Scríobh d'Uimhir Lárionaid agus d'Uimhir Iarrthóra sna spásanna chuige sin ag barr an leathanaigh seo.
Ní mór duit na ceisteanna a fhreagairt sna spásanna chuige sin.
Ná scríobh taobh amuigh den achar bhoscáilte ar gach leathanach nó ar leathanaigh bhána.
Comhlánaigh le dúch dubh amháin. **Ná scríobh le peann glóthaí.**
Freagair **gach ceann** de na **trí** cheist.

EOLAS D'IARRTHÓIRÍ

Is é 100 an marc iomlán don pháipéar seo.
Léiríonn figiúirí idir lúibíní ar thaobh na láimhe deise de leathanaigh na marcanna atá ag dul do gach ceist nó do gach cuid de cheist.
Measúnófar caighdeán na cumarsáide scríofa i gCeisteanna **2(a)(v)**, **3(b)(ii)** agus **3(d)(ii)**.

11075.04

www.xtrapapers.com

1

© Route55 / iStock / Thinkstock

Bhog Sami, atá 31 bliain d'aois, agus a bhean chéile, Ola, atá 29 bliain d'aois, ón tSiria go Tuaisceart Éireann dhá mhí ó shin le héalú ón chogadh ina dtír féin.

Tá beirt bhuachaillí acu ar cúpla iad, Adnan agus Joram, atá 4 bliana d'aois. Tá an teaghlach ábalta Béarla a labhairt.

(a) Tá Sami agus Ola sa chéim bheatha den luath-aosacht a mhaireann

ó ____________ bliain go ____________ bliain. [2]

(b) **(i)** Comhlánaigh an tábla thíos leis na cineálacha caidrimh atá ag Ola a shainaithint.

Caidreamh Ola le	**Cineál caidrimh**
Sami	
Adnan agus Joram	

[2]

www.xtrapapers.com

(ii) Mínigh an dóigh a bhféadann na tosca seo a leanas éifeacht dhiúltach a bheith acu ar fhéinchoincheap Ola.

Cuma

____

____

____

____ [2]

Inscne

____

____

____

____ [2]

[Tiontaigh an leathanach

www.xtrapapers.com

(c) **(i)** An fhaisnéis atá tugtha in úsáid agat, scríobh dhá athrú saoil a tharla do Sami.

1.____ [1]

2.____ [1]

(ii) Pléigh an dóigh a bhféadann cultúr/eitneacht Sami éifeacht dhiúltach a bheith acu ar a ionchais fostaíochta.

____ [3]

(d) Tá Adnan agus Joram sa chéim bheatha d'aois an pháiste.

(i) Maireann aois an pháiste ó 4 bliana go __________ bliain. [1]

(ii) Pléigh an patrún ionchais den fhorbairt mhothúchánach sa chéim bheatha seo.

____ [3]

www.xtrapapers.com

(iii) Tá Adnan agus Joram le tosú ar an scoil sa téarma nua.

Na ceannteidil seo a leanas in úsáid agat, pléigh an dóigh a bhféadann tosú ar an scoil dul i bhfeidhm go deimhneach ar a bhforbairt phearsanta.

Forbairt intleachtach

____

____

____

____

____

____ [3]

Forbairt mhothúchánach

____

____

____

____

____

____ [3]

Forbairt shóisialta

____

____

____

____

____

____ [3]

[Tiontaigh an leathanach

www.xtrapapers.com

(iv) Bain úsáid as na ceannteidil thíos leis an dóigh a mhíniú a bhféadann máthair Adnan agus Joram cuidiú leo déileáil le tosú ar an scoil.

Tacaíocht mhothúchánach

____

____

____

____ [2]

Cuidiú praiticiúil

____

____

____

____ [2]

www.xtrapapers.com

2 Tá Jack, atá 52 bliain d'aois, ag obair le 25 bliain anuas i monarcha aerárthaí agus, mar gheall ar orduithe atá ag titim, déanfar iomarcach é ag deireadh na bliana.

© Stockbyte / Thinkstock

(a) **(i)** Tá Jack sa chéim bheatha den mheánaosacht, a mhaireann ó 40 bliain

go ______ bliain. [1]

(ii) Pléigh an patrún ionchais den fhorbairt fhisiceach sa chéim bheatha seo.

____

____

____

____

____

____ [3]

(iii) Scríobh an cineál caidrimh idir Jack agus a mhaoirseoir.

____ [1]

www.xtrapapers.com

(iv) Pléigh an dóigh a bhféadann iomarcaíocht éifeacht dhiúltach a bheith aige ar fhorbairt mhothúchánach Jack.

[3]

(v) Déanann Jack aclaíocht go rialta agus itheann sé aiste bia shláintiúil, ach caitheann sé 20 toitín sa lá.

Anailísigh an dóigh a bhféadann na trí thoisc seo éifeacht a bheith acu ar shláinte agus folláine fhisiceach Jack.

www.xtrapapers.com

[Tiontaigh an leathanach

www.xtrapapers.com

[12]

(vi) Leagadh Jack nuair a bhí sé amuigh ag rothaíocht anuraidh. Gortaíodh go measartha olc é agus briseadh a chos agus b'éigean dó dhá sheachtain a chaitheamh san ospidéal.

Na ceannteidil seo a leanas in úsáid agat, mínigh an dóigh ar féidir gur chuidigh an fhoireann leighis san ospidéal le Jack déileáil le héifeachtaí a chuid gortuithe.

Comhairle

[2]

Cúram leighis

[2]

www.xtrapapers.com

(b) Is í Molly, atá 84 bliain d'aois, máthair Jack agus tá sí sa chéim bheatha den tseanaosacht.

(i) Is ionann seanaosacht agus ____________ + bliain. [1]

(ii) Pléigh an dóigh ar féidir le haois Molly éifeacht dheimhneach a bheith aici ar a féinchoincheap.

____

____

____

____

____

____ [3]

(iii) Pléigh an patrún ionchais den fhorbairt intleachtach sa tseanaosacht.

____

____

____

____

____

____ [3]

[Tiontaigh an leathanach

www.xtrapapers.com

(iv) Ar an ábhar go bhfuil Molly os cionn 75 bliain d'aois, déanann a DG *(GP)* scrúdú sláinte uirthi gach bliain.

Bain úsáid as na ceannteidil seo a leanas leis an dóigh a mhíniú a bhféadann éifeacht dheimhneach a bheith aige seo ar a sláinte agus folláine.

Éifeacht ar shláinte agus folláine fhisiceach

____

____

____

______________________________________ [2]

Éifeacht ar shláinte agus folláine mheabhrach

____

____

____

______________________________________ [2]

(v) Tá dlúthchaidreamh ag Molly lena cuid páistí agus garpháistí agus baineann sí sult as am a chaitheamh leo.

Pléigh an dóigh a bhféadann na caidrimh seo éifeacht dheimhneach a bheith acu ar fhorbairt mhothúchánach Molly.

____

____

____

____

____

______________________________________ [3]

www.xtrapapers.com

3 Tá Jamie agus Clare beirt 28 bliain d'aois, tá poist lánaimseartha acu agus tá siad le pósadh an bhliain seo chugainn. Tá babaí acu ar cailín í deich mí d'aois a bhfuil Shannon uirthi.

© David Woolley / Photodisc / Thinkstock

(a) Pléigh an patrún ionchais den fhorbairt shóisialta ag Clare sa chéim bheatha reatha aici.

____

____

____

____

____

____ [3]

www.xtrapapers.com

(b) (i) Mínigh an dóigh a bhféadann gnéaschlaonadh Jamie dul i bhfeidhm ar a fhéinchoincheap.

[2]

(ii) Pléigh an dóigh a bhféadann pósadh éifeacht dheimhneach a bheith aige ar fhorbairt intleachtach, mhothúchánach agus shóisialta Jamie.

www.xtrapapers.com

[9]

[Tiontaigh an leathanach

www.xtrapapers.com

(c) Bain úsáid as na ceannteidil thíos lena mhíniú cad é mar a fhéadann cairde Jamie agus Clare cuidiú leo déileáil leis an athrú saoil den phósadh.

Comhairle

____

____

____

____ [2]

Cuidiú praiticiúil

____

____

____

____ [2]

(d) **(i)** Tá Shannon sa chéim bheatha den naíonacht, a mhaireann ó

____________ go ____________ bliain. [2]

www.xtrapapers.com

(ii) Anailísigh na patrúin ionchais den fhás agus forbairt le linn naíonachta.

[Tiontaigh an leathanach

www.xtrapapers.com

[12]

www.xtrapapers.com

SEO DEIREADH AN SCRÚDPHÁIPÉIR

LEATHANACH BÁN
NÁ SCRÍOBH AR AN LEATHANACH SEO

www.xtrapapers.com

NÁ SCRÍOBH AR AN LEATHANACH SEO

Don Scrúdaitheoir amháin	
Uimhir Ceiste	**Marcanna**
1	
2	
3	

Marc Iomlán	

Uimhir Scrúdaitheora

Cuireadh isteach ar chead chun an t-ábhar cóipchirt uile a atáirgeadh.
I gcásanna áirithe is féidir nár éirigh le CCEA teagmháil a dhéanamh le húinéirí cóipchirt agus beidh sé sásta na hadmhálacha sin a fágadh ar lár a chur ina gceart amach anseo ach é a chur ar an eolas.

11075.04/1